

20-годишенъ желѣзниченъ въпросъ. Князътъ: „Великитѣ сили въ Берлинския договоръ направиха повече за евреитѣ и езичницитѣ, отколкото за християнитѣ“. Къмъ края той ми каза, че мога винаги да се осланямъ на него и когато срещна нѣкоя мжчнотия, да се обръщамъ направо къмъ него. Най-ласкаво и възвишено впечатление, както вече по-рано и отъ други чухъ, и вчера отъ Безеншека. Български учи дневно 1 часъ, скоро ще знае добре; руски знае малко. Единъ отъ най-даровититѣ владѣтели въ цѣла Европа. При обѣда (на 12 и пол. ч.) се изказалъ много ласкаво и симпатично за мене.

Дома. Обѣдвахъ у Горбанови съвсемъ по български: отъ едно блюдо домакинътъ, домакинята, нейниятъ братъ и азъ, около малка масичка, съ вилицитѣ цапъ-цапъ като по тактъ. Чиниитѣ лежатъ предъ сътрапезницитѣ само за това, за да не капне нѣщо: чорба, свинско месо (рѣже се съ костурка), сирене (овчо, противна миризма), круши, кюстендилско черно вино. При това, много хлѣбъ.

Следъ обѣдъ отидохме съ Горбанова въ митрополията. Хубавъ конакъ още отъ турско време. Въ залата долу сварихме Евстатий Пелагонийски, директоръ на духовното училище въ Самоковъ (по-рано епископъ въ Битоля, презъ сръбската окупация въ Пиротъ, родомъ, казватъ, отъ Ихтиманска околия), доста ученъ човѣкъ, билъ въ Нѣмско, около 40-годишенъ, чернобрадъ, живъ, има особенъ остъръ изговоръ. Въ Самоковъ имало въ училището бунтъ; ученицитѣ, бждещи духовници, не искали да ядатъ храната на семинарията, не искали да бждатъ събуждани като говеда съ звънецъ, не се подчинявали на учителитѣ си; Евстатий дошълъ за съветъ въ София, а ето че и Горбановъ (началникъ на отдѣление) грубо му се накара защо е дошълъ безъ позволение. По-късно дойде Мелетий, софийски митрополитъ (македонецъ, отъ Струмица), по-младъ приказливъ мжжъ, билъ е въ Виена и Берлинъ, много е челъ, твърде приветливъ. Следъ това се качихме горе на първия катъ при Климента Браницки (по-рано Василь Друмевъ, родомъ отъ Шуменъ, сега управлява Търновската епархия); около 36-годишенъ, на лице прилича на Дринова, тихъ, пасивенъ характеръ, ученъ и приветливъ. Тукъ бѣше и Негово Блаженство Антимъ, нѣкогашенъ екзархъ, вече извътрѣлъ старецъ; изглежда много по-живъ и по-свежъ на фотографиитѣ, познати ми досега. — Това духовенство ми направи най-добро впечатление. Азъ дойдохъ съ предубеждението, че висшиятъ клиръ, излѣзълъ отъ гръцка школа, стои доста низко, и ето че намирамъ тукъ просвѣтени мжже, учени, високо стоещи и надъ останалата полуинтелигенция, опитни и приветливи. Мене ме приеха много любезно и приятелски, като български историкъ. При Климента седѣше полковникъ Кесяковъ;